

PANORAMA ACTUAL

He dit en més d'una ocasió -i no em dol de repetir-me- que la literatura catalana coneix un dels moments més esperançadors de la seva història. Baso aquesta afirmació en fets que em semblen fàcilment comprovables, com ara la quantitat de títols publicats, en progressió constant aquests darrers anys, i en els tiratges i les xifres de vendes. Ja sé que darrerament s'ha produït una disminució en el nombre d'exemplars impresos, però crec que seria prematur extreure'n unes conclusions que no poden ésser definitives fins a deixar que el pas del temps ens permeti una certa perspectiva.

L'altre motiu d'optimisme és que tenim, com mai abans d'ara, un conjunt considerable d'escriptors joves, homes i dones, que han triat el català a l'hora de concretar la seva vocació. I ho fan aconseguint un nivell de qualitat molt digna, cosa gairebé miraculosa si tenim present que pertanyen a una generació tot just acabada de sortir d'una dictadura tenebrosa, una de les obsessions de la qual ha estat perseguir i limitar el nostre idioma.

Sempre m'abstinc de donar noms, per la temença que oblidar-me d'alguns seria una injustícia imperdonable. Però els seguidors atents del nostre moviment literari crec que em donaran la raó, i alguns dels premis concedits recentment, de narrativa, de poesia i d'assaig abonen les meves paraules. Han sorgit uns quants autors joves que són més que simples promeses, amb obres importants que conviden a mantenir la fe que ens ha ajudat a arribar fins aquí i que cal esperar que ens permetrà de continuar avançant.

Tanmateix, com ja sol passar, no tot ens ve de cara. Tenim vells problemes que no hem resolt i uns altres de nous que es

manifesten en uns moments en els quals no ens corria cap pressa de plantejar-los. Amb una bona intenció que dono per segura, han sorgit partidaris d'alleugerir el nostre idioma de pesos normatius, al·legant que cal combatre el perill d'un encarcament que l'allunyaria de la parla viva. Invoquen el conflicte entre la vida i la gramàtica, tot afirmant que la llengua es forma i evoluciona al carrer i que no pot ésser objecte d'imposicions de laboratori. Cal reconèixer que en una situació "normal", si comptéssim amb els indispensables mecanismes de plena sobirania, tindrien una part de la raó que ens hem de repartir entre tots. Però ocorre que avui, l'idioma que es parla als nostres carrers -i en la majoria de les cases- necessita vigilància intensiva, com aquells malalts que han d'ésser atesos a les UVI. Les circumstàncies que ens han portat en aquesta situació són tan conegudes per tothom que no cal ressenyar-les aquí. Se'm pot replicar que és un fenomen força generalitzat arreu, però em sembla innegable que les llengües sense estat es troben més indefenses.

Penso que ja podem fer un principi de balanç dels resultats obtinguts fins ara per la campanya que algú, fidel a les modes, ja ha etiquetat com si es tractés d'una confrontació entre el català light i el català heavy. Va començar amb una combativitat no exempta de discreció, però em fa l'efecte que s'escapa de les mans més assenyades. Ara que tenim premsa, ràdio i televisió en català (encara amb dèficits notables, però amb promeses d'augment) he pogut llegir i escoltar en un sol dia mots com "abrumar", "tentació", "embobada", "lograr", "aconteixement", "desapacible", "surcar", "tonto" i uns quants més per l'estil que farien desoladorament llarga la llista. Pel que fa al català parlat, el "bueno" campa en boca d'impressionants majories. Si del que es tractava era de recollir i beneir el català del carrer, jo diria que era més urgent consagrar el "bueno" que no pas el "barco".

He començat referint-me a la bona notícia de l'aportació de valors joves a la literatura catalana i he acabat ficant-me en les onze vares d'una camisa lingüística. Tot i que per ara no hi ha motius d'alarma greu, en el sentit d'una relació entre una cosa i l'altra, voldria dir que seria una llàstima que algú tornés a caure en la vella trampa de fer passar la incorrecció de llenguatge com a tret d'estil personal.

Pere Calders